

10. 7. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zákon o hromadném řízení

Legislativní proces zákona o hromadném řízení (dříve návrh zákona o hromadných žalobách) je dozajista bouřlivý a celá řada odborné veřejnosti k němu upírá svoji pozornost ve snaze přispět k co nejkvalitnější a snadno aplikovatelné podobě. Návrh po schválení vládou České republiky dne 24. února 2020 bude nyní předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, kde dozajista dozná ještě dalších změn a úprav. V tomto článku se zaměříme na nejdůležitější změny v koncepci zákona o hromadném řízení oproti původním návrhům, včetně jejich zhodnocení a případného upozornění na přetrvávající rizika a nedostatky přijímané právní normy.

Nejzásadnější změnou je zúžení působnosti zákona o hromadném řízení na spory vyplývající z právních poměrů mezi podnikateli a spotřebiteli (tzv. Spotřebitelské spory). Ze strany předkladatele se jedná o jakýsi test zákona v praxi, kdy v rámci důvodové zprávy k návrhu zákona o hromadném řízení se současně uvádí, že osvědčí-li se v budoucnu hromadné řízení na poli Spotřebitelských sporů, může být pravomoc soudů rozšířena i na další oblasti, např. na oblasti pracovního práva, životního prostředí, hospodářské soutěže apod. Z podstaty věci však z hromadného řízení budou vždy vyloučena nesporná řízení, tj. ta, která jsou upravena v zákoně o zvláštních řízeních soudních (věci rodinněprávní, statusové apod.)

Klíčovou změnou je vypuštění možnosti vedení řízení specializovaným správcem reprezentované skupiny. Dle aktuálního návrhu může být žalobcem pouze přímo jeden z poškozených či nezisková organizace, která má v souladu se svým hlavním účelem oprávněný zájem na ochraně práv nebo oprávněných zájmů, o kterých se má hromadné řízení vést. Toto opatření lze hodnotit jako velmi účinný prostředek proti zneužívání hromadných řízení ze strany spekulativních subjektů. Nutno však podotknout, že i přes výše uvedený odklon od komerčního principu hromadných řízení v návrhu zákona zůstává zachována odměna (ve výši až 25 % z přiznaného nároku) pro žalobce, který po celou dobu řízení reprezentoval u soudu celou skupinu poškozených. V souvislosti s touto odměnou však již v návrhu absentuje úprava pro její rozdělení mezi více žalobců v případě, kdy dojde k odvolání původního žalobce a jmenování nového. Dle návrhu zákona se musí na rozdělení odměny žalobci dohodnout a tuto dohodu předložit soudu. V případě, kdy se nedohodnou, soud rozhodne o mezitímním vyúčtování nákladů řízení, avšak o rozdělení odměny návrh zákona mlčí.

V souvislosti se změnou žalobce považujeme za vhodné upozornit na porušení obecného pravidla, dle kterého procesní nástupce přijímá stav řízení, jaký tu je ke dni jeho vstupu do řízení. Dle návrhu zákona nový žalobce nemusí zcela přijmout stav řízení, jaký v řízení panuje ke dni jeho jmenování, ale může zpětně zpochybnit úkony svého předchůdce (odvolaného žalobce), které byly ve zjevném rozporu se zájmem skupiny. Odhlédnuto od excesivních případů, kdy se bude jednat o zcela opodstatněné zpochybnění některých procesních úkonů předchozího žalobce, bude tato možnost zcela jistě přispívat ke zbytečnému prodlužování hromadných řízení a taktéž do jisté míry i ke snížení právní jistoty účastníků hromadných řízení.

Další podstatnou změnou je zmírnění hojně diskutované povinnosti žalované strany zpřístupnit důkazy, kterými disponuje pouze ona. Nově má být tento institut využitelný pouze v hromadných řízeních, ve kterých bude žalobcem nezisková organizace. Následkem nesplnění povinnosti předložit takovéto důkazy může být jak uložení pořádkové pokuty ze strany soudu, tak i to, že soud bude skutečnost, která měla být důkazy prokázána, pokládat za prokázanou. I přesto, že došlo oproti

původnímu návrhu k značnému omezení pravomocí soudu provádět v rámci hromadného řízení vlastní šetření a obstarávat důkazy, tak aktuální úpravu považujeme za velmi nešťastnou, neboť do kontradiktorního civilního řízení sporného vnáší prvky typické pro nesporná řízení a stále značně zvýhodňuje žalobce. V návrhu zákona je alespoň zapracováno omezení ve vztahu k zákonem chráněným tajemstvím (ať už obchodním, bankovním či obdobným) spočívající v možnosti soudu určit pouze omezený okruh osob (jež jsou vázány mlčenlivostí), kterým budou dokumenty zpřístupněny; nebo určit jednu, popř. více nestranných osob, které z obsahu dokumentů vypracují výpis pro potřeby hromadného řízení, jež by neměl již obsahovat zákonem chráněné tajemství. Do jaké míry budou tato omezení použitelná k ochraně utajovaných informací a zdali nebude hrozit zneužívání hromadných řízení k prolomení ochrany těchto utajovaných informací, ukáže finální podoba návrhu zákona a soudní praxe. Za nejvhodnější řešení však považujeme vypuštění celého institutu povinnosti žalovaného zpřístupňovat důkazy, které by mohly sloužit i proti jemu samotnému.

Na závěr nutno podotknout, že v rámci Evropské unie je připravována směrnice o zástupných žalobách, jejímž účelem má být nastavení pravidel pro podávání zástupných žalob na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů ze strany kvalifikovaných subjektů. Považujeme za vhodné, aby i zákon o hromadném řízení vycházel z této celoevropské právní úpravy, resp. aby konečné znění směrnice bylo implementováno právě již v připravovaném zákoně o hromadném řízení a nedocházelo k jeho brzkým úpravám právě pro rozpor s některými instituty přijímané směrnice.

Závěr

Návrh zákona o hromadném řízení bude zcela jistě ještě předmětem dalších pozměňovacích návrhů v rámci legislativního procesu v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a nad některými instituty a otázkami je potřeba se ještě zamyslet hlouběji. Bezpochyby nelze zcela zabránit tomu, aby hromadné řízení nebylo zneužito např. skrze účelově založené neziskové organizace k zcela odlišným účelům, než je pouhá ochrana spotřebitele. Považujeme za vhodné, aby se návrh zákona ubíral směrem, který nebude přehnaně chránit spotřebitele za každou cenu, někdy i v případech, kdy o to sám spotřebitel nestojí. Zákon o hromadných řízeních by měl být založen pouze na aktivním uplatnění práv konkrétního spotřebitele (tj. pouze v rámci přihlašovacího hromadného řízení), čímž by bylo možné zcela opustit institut odhlašovacího hromadného řízení, se kterým se pojí značná část výkladových a aplikačních nejasností v aktuálním návrhu zákona o hromadném řízení.

Mgr. Jindřich Buša

[DUNOVSKÁ & PARTNERS s.r.o.](#),
advokátní kancelář

Palác Archa
Na Poříčí 24
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 774 000

e-mail: office@dunovska.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)